

หลักสูตรจักสานไม้ไผ่(ชุดจัดเบรค) จำนวน ๓๕ ชั่วโมง
กลุ่มความคิดสร้างสรรค์
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอโพธิ์ประทับช้าง

ความเป็นมา

การจักสานจากไม้ไผ่มีทำกันมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย โดยอาศัยไม้ไผ่ที่ขึ้นอยู่ทั่วไปในป่าเมืองไทยซึ่งมีอยู่ประมาณ ๑๐๐ ชนิด แต่ที่นิยมนำมาจักสานกัน ได้แก่ ไม้ไผ่ใหญ่ ที่คนนิยมนำมาปลูกไว้รอบ ๆ หมู่บ้าน เพื่อใช้หน่อเป็นอาหารและใช้ลำต้นมาดัดแปลงทำเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นภายในครอบครัวเช่น ตะกร้า ชะลอม กระออม กระด้ง ตะแกรง กระเชอ ลอบ ไซ กระติบข้าว หวด หรือมวนหนึ่งข้าว ครุ เป็นต้น เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่กล่าวมา ข้างต้นในสมัยก่อนนิยมทำใช้กันเองภายในครอบครัว ตามความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่นและ การจักสานแต่ละอย่างมีกรรมวิธีที่แตกต่างกัน ยากบ้างง่ายบ้าง ดังนั้นแต่ละคนจึงมีความถนัดใน การทำไม่เหมือนกัน จึงได้เกิดมีการผลิตเพื่อแลกเปลี่ยนกันขึ้น พอมาช่วงหลัง ๆ ไม้ไผ่หายากขึ้น และคนมีงานอื่นทำที่มีรายได้ดีกว่าก็หันไปทำงานอย่างอื่นแทนจึงยังคงเหลืออยู่เพียงบางคนหรือบางกลุ่มเท่านั้นที่มีความถนัดทางจักสานเป็นพิเศษหันมายึดอาชีพทางการจักสานเป็นอาชีพหลัก บางคนก็ยึดเป็นอาชีพรองจากการทำไร่ ทำนา โดยอาศัยทำในเวลาว่าง ตอนเย็นหรือกลางคืนที่กลับ จากไร่นาแล้ว เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวอีกทางหนึ่ง การจักสานจากไม้ไผ่นั้นสามารถ นำมาดัดแปลงทำเครื่องใช้ได้หลายอย่าง ดังที่กล่าวมาแล้ว สาเหตุสำคัญที่นิยมนำเอาไม้ไผ่มา จักสานก็เพราะว่าไม้ไผ่หาง่าย ไม้แปรรูปได้ง่ายมีความเหนียวสามารถจักเหลา แต่ง ได้หลายขนาด ง่ายแก่การตัด แต่ง ง่ายต่อการนำมาประกอบกันเป็นรูปทรงตามที่ต้องการ

หลักการของหลักสูตร

- ๑. เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของประชาชนในเรื่องศิลปะงาน จักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรคเพื่อการประกอบอาชีพ
- ๒. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะรวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์การสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค
- ๓. เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ส่งเสริมสนับสนุนและสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติ

จุดหมาย

- ๑. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค
- ๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาชีพการจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค
- ๓. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจตระหนักถึงการเป็นผู้ประกอบการที่ดี

กลุ่มเป้าหมาย

- กลุ่มเป้าหมายคือประชาชนกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน
- ๑. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
 - ๒. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ

ระยะเวลา	จำนวน ๓๕ ชั่วโมง
ภาคทฤษฎี	๕ ชั่วโมง
ภาคปฏิบัติ	๓๐ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

๑. ช่องทางการประกอบอาชีพ จำนวน ๒ ชั่วโมง
 - ๑.๑ ความสำคัญของงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค
 - ๑.๒ ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ
 - ๑.๓ แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค
 - ๑.๔ การตัดสินใจเลือกอาชีพรับจัดทำงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค
๒. ทักษะการประกอบอาชีพ จำนวน ๓๐ ชั่วโมง
 - ๒.๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค
 - ๒.๒ การประดิษฐ์งานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค
 - ๒.๒.๑ การเลือกไม้ไผ่
 - ๒.๒.๒ การจักตอก
 - ๒.๒.๓ การสานถาด ๘ นิ้ว
 - ๒.๒.๔ การสานแก้ว
 - ๒.๒.๔ การสานเรือ
 - ๒.๒.๕ การสานถาดจั่ว ๓ นิ้ว
๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ จำนวน ๓ ชั่วโมง
 - ๓.๑ องค์ประกอบของการประกอบอาชีพ
 - ๓.๒ การจัดการอาชีพ
 - ๓.๓ การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย
 - ๓.๔ คุณลักษณะของผู้ประกอบธุรกิจที่ดี

การจัดกระบวนการเรียนรู้

๑. บรรยายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำคัญของงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค
๒. จัดกิจกรรมวิเคราะห์ข้อมูล ความเป็นไปได้ รวมทั้งการศึกษาดูงาน เพื่อการตัดสินใจ เลือกรูปแบบการประกอบอาชีพรับจัดทำงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค
๓. ฝึกทักษะการประกอบอาชีพ
 - เรียนรู้จากวิทยากร
 - เรียนรู้ด้วยตนเอง จากสื่อต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ ผู้รู้
 - เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง
 - เรียนรู้จากกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
๔. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ในการประกอบอาชีพ การจัดการผลิต และการจัดการตลาด
๕. ดำเนินการให้ผู้เรียนทำโครงการประกอบอาชีพไปสู่การปฏิบัติจริง
๖. การนิเทศ ติดตามประเมินโครงการของผู้เรียนและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนา

สื่อการเรียนรู้

๑. สื่อบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้ วิทยากร
๒. ตัวอย่างของจริง
๓. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกปฏิบัติ
๔. รูปภาพประกอบ
๕. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การวัดและประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
๒. การประเมินผลงานระหว่างเรียนจากการปฏิบัติ ได้ผลงานที่มีคุณภาพสามารถสร้างรายได้ และจบหลักสูตร

การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีผลงานที่มีคุณภาพ

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. วุฒิบัตรการศึกษา ออกโดยสถานศึกษา

รายละเอียดโครงสร้างหลักสูตรจักษานไม้ไผ่(ชุดจัดเบรค) จำนวน ๓๕ ชั่วโมง

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑. ช่องทางการประกอบอาชีพในการจัดทำงานจักสานไม้ไผ่ชุดเบรค	๑. เพื่อให้ผู้เรียนบอกความสำคัญในการประกอบอาชีพจัดทำงานจักสานไม้ไผ่ชุดเบรคได้ ๒. เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพจัดทำงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค ๓. เพื่อให้ผู้เรียนบอกทิศทางการประกอบอาชีพจัดทำงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค	๑. ความสำคัญของงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค ๒. ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ ๓. แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค ๔. ทิศทางการประกอบอาชีพจัดทำงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค	๑. วิทยากรบรรยายความสำคัญของงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค ผู้เรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปผลการเรียนรู้ ๒. ผู้เรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพจัดทำงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค และสรุปผลการเรียนรู้ วิทยากรช่วยเสนอแนะเพิ่มเติม ๓. วิทยากรแนะนำแหล่งเรียนรู้งานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรคให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม แล้วสรุปผลการเรียนรู้ ๔. ผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้จากการฟังบรรยาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ และการศึกษาแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม แล้วเขียนแนวคิดเกี่ยวกับทิศทางการประกอบอาชีพจัดทำงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค วิทยากรตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติม	๒ ชั่วโมง	
๒. ทักษะการประกอบอาชีพ	๑. บอกความเป็นมาและประโยชน์ของจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรคได้	๒.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค - ประวัติความเป็นมาและประโยชน์ของจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค - การเลือกและเตรียมวัสดุการจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค	๑. ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงความเป็นมาและความสำคัญของงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค ผู้สอนรวบรวมข้อมูลสรุปและอธิบายเพิ่มเติม ๒.ผู้สอนสาธิตวิธีการทำความสะอาดวัสดุจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค ๓. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำความสะอาดจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรคตามที่กำหนด ผู้สอนสังเกต ตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติ		๓๐ ชั่วโมง

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
		- การเตรียมวัสดุอุปกรณ์งานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค - การเก็บรักษางานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค	๔ ผู้สอนบรรยายประกอบตัวอย่างของจริงเรื่องวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค ผู้เรียนสังเกต สอบถาม และบันทึกการเรียนรู้ และทำกิจกรรมตามที่กำหนด ผู้สอนสังเกตการมีส่วนร่วม ประเมินผลการปฏิบัติ		
	๒. ผู้เรียนสามารถจักตอกไม้ไผ่ได้	๒.๒ การเลือกไม้ไผ่และการจักตอก	๑. วิทยากรให้ดูตัวอย่าง เส้นตอกของจริงและให้นักเรียนสนทนาซักถาม ๒. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ จักตอก		
		๒.๓ การสานถาด ๘ นิ้ว ๒.๔ การสานแก้ว ๒.๕ การสานเรือ ๒.๖ การสานถาดจั่ว ๓ นิ้ว	การสาน - เป็นการจับเส้นตอกตั้งแต่สองเส้นขึ้นไป นำมาขัดกัน สอดทับกันไปตาม ลายสามเท่าที่ต้องการสาน การสานขึ้นรูปจะมีตอกตัวยืนเรียกว่า ตอกซึ้ง ส่วนตอกสานแนวนอน เรียกว่า ตอกสาน สานสอดขัดกันไป การเข้าขอบและการมัดขอบ - เป็นการเหลาไม้ไผ่ให้มีขนาดกว้าง หนา บาง อ่อน แข็งพอเหมาะแล้ว นำมาเข้าขอบตะกร้า เพื่อความแข็งแรงและเข้ารูปเข้าทรง นำหวายผิวมา ผูกสอดมัดให้แน่น แม่ลายสานมีอยู่ ๔ แม่ลาย ๑. ลายขัด ๒. ลายชะลอม ๓. ลายวงพระจันทร์ (ลายหัวสุม) ๔. ลายเวียนกันหอย		

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
			ขั้นตอนการสาน ๑. นำตอกไม้ไผ่มาสานขึ้นรูปลายเฉลว ๕ มุม (ลายขัดตาเหล่) แถวละ ๔ เส้น ๒. นำเส้นไม้ไผ่แบนสอดขัดกับตอกไม้ไผ่บริเวณฐานกันลาด เพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้กับกันลาด ๓. จากนั้นนำตอกไม้ไผ่มาสานขึ้นรูปตัวถาดและสานขัดสลับกันไปเรื่อยๆ จนได้ความสูงตามที่ต้องการ ๔. นำกรรไกรมาตัดตกแต่งขอบถาดให้เรียบร้อย พร้อมทั้งนำตอกไม้ไผ่มัดปลายตอกเข้าหากันเพื่อเป็นหูหิ้ว		
๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ	๑.บอกองค์ประกอบในการประกอบอาชีพได้ ๒.บอกวิธีการเพิ่มมูลค่างานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรคได้ ๓.คำนวณราคาจำหน่ายงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรคได้ ๔.ระบุช่องทางการจัดจำหน่ายงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค ๕.บอกวิธีการส่งเสริมการจัดจำหน่ายงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค	การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ ๑. องค์ประกอบประกอบอาชีพ - เวลา - แรงงาน - ทุน - แหล่งวัตถุดิบ - แหล่งจัดจำหน่าย ๒. การจัดการอาชีพ - ผลิตภัณฑ์ - ราคา	๑. ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่ององค์ประกอบในการประกอบอาชีพ วิธีเพิ่มมูลค่างานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค วิทยากรอธิบายเพิ่มเติม ๒. วิทยากรบรรยายความรู้เรื่องส่วนผสมทางการตลาดในการจัดการอาชีพ ๓. ผู้เรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการเพิ่มมูลค่างานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค ช่องทางการจัดจำหน่ายหรือรับงาน วิธีการส่งเสริมการจัดจำหน่ายหรือเพิ่มปริมาณการสั่งทำงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค วิทยากรอธิบายเพิ่มเติมและให้ข้อเสนอแนะ ๔. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติวิธีการคำนวณราคาจำหน่ายหรือราคารับทำงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค ๕. วิทยากรบรรยายวิธีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพรับงานจักสานไม้ไผ่ชุดจัดเบรค ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจัดทำบัญชี	๓ ชั่วโมง	

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	๖.จัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ได้ ๗.บอกคุณลักษณะของผู้ประกอบธุรกิจที่ดีได้	- การจัดจำหน่าย - และการส่งเสริมการตลาด ๓. การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ๔. คุณลักษณะของผู้ประกอบธุรกิจที่ดี	๖. ผู้เรียนระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการธุรกิจที่ดี วิทยาการสรุปและอธิบายเพิ่มเติม		